

מדת בדת

לע"נ רבי רפאל בן רבי אליעזר

רובינשטיין זצ"ל

הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

במות מח-נד **שינון הדף היומי בדרך קצרו** גליון 121 שש"פ אחרי מות תשפ"ב

פפי ורב אמי ור' יצחק נפתח ישבו בפתח ביתו של ר' יצחק נפתח, ואמרו שבעיר אחת בא"י היו עבדים שלא רצו למול וגלגלו עמם י"ב חדש ואז מכרום לעכו"ם, וזה כמו התנא בברייתא שעבד שנלקח מעכו"ם ולא רצה למול מגלגלים עמו י"ב חדש ואם לא מל מוכרו לעכו"ם, ולר"ש בן אלעזר לא משהין אותו בא"י שלא להפסיד טהרות ולא משהים גם בעיר הסמוכה לספר שהוא לא ישמע דבר ויספר לחבירו עכו"ם.

ר' חנינא בן ר"ג אומר שגרים בזמן הזה מעונים ובאים עליהם יסורים כי לא קיימו ז' מצוות בני נח, ור' יוסי אומר שזה לא הסיבה שהרי גר שנתגייר הוא כקטן שנולד, ומה שהם מעונים מכיוון שהם לא בקיאים בדקדוקי מצוות ישראל, ואבא חנן אומר בשם ר"א שהם לא עושים מאהבה אלא מיראה, ואחרים אומרים שזה בגלל ששהו עצמם מלהכנס תחת כנפי השכינה, ור' אבהו או ר' חנינא למדו את זה מהפסוק **ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אשר באת לחסות תחת כנפיו וגו'.**

דף מט משנה לר"ע ממזר הוא משאר בשר שהוא בלא יבא, ושמעון התימני אומר שהוא מחייבי כרת בידי שמים והלכה כדבריו, ולר' יהושע הוא בא רק מחייבי מיתות ב"ד, ור"ש בן עזאי אמר שמצא מגילת יוחסין בירושלים איש פלוני ממזר מאשת איש לקיים את דברי ר' יהושע, אשתו שמתה מותר באחותה וכן אם גרשה ומתה מותר באחותה, ואם נשאת לאחר ומתה מותר באחותה, יבמתו שמתה מותר באחותה ואם חלץ לה ומתה מותר באחותה, וכן אם נשאת לאחר ומתה מותר באחותה. **גמרא** ר"ע למד מהפסוק **לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו** שלא יגלה כנף שראה אביו וכו' יהודה שהפסוק מדבר באנוסת אביו והיא רק חייבי לאוין, ואח"כ כתוב לא יבא ממזר בקהל ה' א"כ נעשה ממזר גם מחייבי לאוין, ור' סימאי מרבה חייבי לאוין אפילו לא של קורבה, ור' ישבב מרבה אפילו חייבי עשין והם לומדים מולא, ושמעון התימני סבר כרבנן והפסוק **לא יגלה כנף אביו** מדבר על שומרת יבם של אביו שהיא מחייבי כריתות, ור' יהושע לומד שהתורה יכלה לכתוב **לא יקח ולא יגלה** אלא מלמד שרק מלא יקח עד לא יגלה הם ממזרים והשאר לא.

אביי אומר שלכו"ע הבא על נידה ועל סוטה **עמוד ב** אין הוולד ממזר, שהרי בנדה תופסים קידושין שכתוב **ותהי נדתה עליו**, שגם בזמן נידותה תופשים בה קידושין וגם בסוטה תופסים קידושין, וכן שנינו בברייתא שלכו"ע הבא על נדה או סוטה או שומרת יבם אין הולד ממזר, ואביי לא נקט שומרת יבם שהוא הסתפק אם לא תופסים בה קידושין כרב, או כשמואל שתופסים בה קידושין.

ר"ש בן עזאי מצא במגלת יוחסין שפלוגי הוא ממזר מאשת איש וכתוב בה שמשנת ר"א בן יעקב קב ונקי, ומנשה הוא שהרג את ישעיהו, ואמר רבא שמנשה דן אותו והרגו, שאמר לו שמשה אמר **כי לא יראני האדם וחי** ואתה כתבת **ואראה את ה' וישב על כסא רם ונשא**, משה אמר **מי כה' אלוקיני בכל קראנו אליו**, ואתה כתבת **דרשו ה' בהמצאו**, משה אמר **את מספר ימיך אמלא**, ואתה כתבת **והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה**, אמר ישעיהו יודע אני בו שלא יקבל מה שאומר לו ואם אומר לו הוא יהיה מזיד, אמר שם ונבלע בארז ונסרו עבדיו את העץ וכשהגיעו לפיו הוא נפטר, כי הוא אמר **ובתוך עם טמא שפתים אנוכי יושב**, ואת הפסוקים יש ליישב כמו ששנינו בברייתא שכל הנביאים הסתכלו באספקלריא שאינה מאירה ומשה הסתכל באספקלריא מאירה, **בכל קראנו** נאמר על ציבור ובהמצאו נאמר על יחיד,

דף מח לר"ש בן אלעזר יכול לקחת יפת תואר לעבדות ולשחררה, ומותר בה מיד, ורבא מבאר בטעמו שכתוב **כל עבד איש מקנת כסף**, ולכאורה גם כשהעבד של אשה, אלא בא ללמד שעבד איש אתה מל בעל כרחו ולא בן של איש, שלא מלים בן גר בעל כרחו, ועולא מבאר בטעם של רבנן שכמו שלא מלים בן איש בעל כרחו כך לא מלים עבד איש בעל כרחו, ומה שכתוב בפסוק **כל עבד איש** בא ללמד כדברי שמואל שהמפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור, שעבד שיש לרבו רשות עליו נקרא עבד, ומי שאין לרבו רשות עליו אינו נקרא עבד, ורב פפא מקשה שרבנן דברו על יפת תואר שהיא לא שייכת במצוות, אך בעבד ששייך במצוות גם רבנן יודו, ששנינו בברייתא שבין גר בין לוקח עבד מעכו"ם צריך לקבל, ומשמע שלוקח מישראל אין צריך לקבל, וזה לא כר"ש בן אלעזר שסובר שגם הלוקח מעכו"ם אינו צריך לקבל, אלא משמע שגם לרבנן רק לוקח מעכו"ם צריך קבלה ולקוח מישראל לא צריך לקבל, ומה ששנינו בברייתא לעיל אחד גר אחד עבד משוחרר הוא רק לענין טבילה.

שנו בברייתא שלר"א **ועשתה את צפרניה** הכוונה שהיא תקוץ אותם, ולר"ע הכוונה שתגדל אותם, ור"א למד עשייה בצפרניים שהוא העברה מהעשייה בראש שהוא גילוח, ור"ע למד שכמו שבראש עושים ניוול והוא גילוח, כך בצפרניים עושים ניוול והיינו גידולם, ויש ראייה לר"א מהפסוק **ומפיבושת בן שאול ירד לקראת המלך לא עשה רגליו ולא עשה שפמו**, ועשייה היינו העברה.

עמוד ב ר"א מפרש את הפסוק **ובכתה את אביה ואת אמה**, אביה ממש ואמה ממש, ולר"ע **אביה ואמה** היינו עבודת כוכבים, כמו שכתוב **האומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילידיתני**, ולת"ק ירח ימים זה ל' יום, ולר"ש בן אלעזר צ' יום, ירח שלושים ימים שלושים ואחר כן שלשים, ומקשה רבינא שנאמר ואחר כן כמו הקודמים, והיינו ס' יום נוספים.

שנו בברייתא שלר' ישמעאל מותר לקיים עבדים שלא נימולו ור"ע אוסר לקיים, ור' ישמעאל מוכיח מהפסוק **וינפש בן אמתך** והוא לא נימול, ור"ע אומר שמדובר בעבד שנלקח בין השמשות ולא הספיק למולו, **וינפש** לכו"ע מדובר בעבד ערל, וכן כתוב בברייתא שאין לומר שמדובר בעבד מהול, שכבר כתוב קודם **למען ינוח עבדך ואמתך כמוך**, והגר הכוונה לגר תושב, וגר צדק לומדים כבר מהפסוק **וגרך אשר בשעריך**.

ריב"ל אומר שמי שקנה עבד מעכו"ם ולא רצה למול, מגלגל עמו י"ב חדש ואם לא מל ימכרו לעכו"ם, ואמרו התלמידים לפני רב פפא שזה לא כר"ע שאוסר לקיים, ואמר רב פפא שר"ע אסר רק כשלא פסק מגיותו כלל, אך במקרה של ריב"ל שהסכים ורק חזר בו אח"כ מותר לקיימו, ורב כהנא אומר שאמר שמועה זו לפני רב זביד מנהרדעא, והוא אמר שא"כ ר"ע לא היה צריך להעמיד את הפסוק בלוקח עבד בין השמשות, וניתן להעמיד שלקחו ע"מ למולו, ויש לומר שר"ע נקט אחד מב' טעמים.

רבין שלח בשם ר' אלעאי וכן אמרו רבותיו משמו, שמותר לקיים עבד ערל כשלקחו רבו ע"מ שלא למולו, והקשו תלמידי רב פפא שזה לא כר"ע שאסר לקיים, אמר רב פפא שר"ע אסר רק כשלא התנה עמו כך, ואם התנה עמו כך מותר לקיים, ואמר רב כהנא שכשאמר שמועה זו לפני רב זביד מנהרדעא הוא אמר שא"כ ר"ע לא צריך להעמיד את הפסוק שלקח עבד בין השמשות וניתן להעמיד כמו ר' אלעאי, ואמנם ניתן להעמיד בעוד אופנים ונקט טעם אחד מב' או ג' טעמים, ר' חנינא בר

ואמר ר"נ בשם רבה בר אבוחה שה' מצוי ב' ימים שבין ר"ה ליוה"כ, ונחלקו תנאים בביאור הפסוק **את מספר ימך אמלא**,

דף נ שלר"ע זה נאמר על שני הדורות, שאם זכה משלימים לו ואם לא פוחתים לו, ולחכמים אם זכה מוסיפים לו ואם לא זכה פוחתים לו, ואמרו לר"ע שישעיהו אמר לחזקיה **והוספתי על ימך חמש עשרה שנה**, ואמר ר"ע שהוסיפו לו משלו שהרי הנביא מתנבא **הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא נולד מנשה**, ורבנן אומרים שלא כתוב שיוולד לחזקיה, אלא **לבית דוד** ויתכן שיוולד מאדם אחר.

רב יוסף אומר שהסיפא במשנה היא משנה שאינה צריכה שהרי זה פסוק מפורש שאחות אשתו אסורה רק בחייה.

פרק רבן גמליאל

משנה לר"ג בב' יבמות שנפלו לו אין גט אחר גט, שאינו אוסר קרובותיה, ואין מאמר אחר מאמר להצריך גט לשניה ולאסור קרובותיה, וכן בעילה אחר בעילה לא מצריכה גט ולא אוסרת קרובותיה, ולחכמים יש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר אך לא אחר חליצה או בעילה, שאם עשה מאמר ביבמה ונתן לה גט צריכה חליצה ממנו, ואם עשה מאמר וחליצה צריכה ממנו גט, ואם עשה מאמר ובעל זה כמצותה, נתן גט ועשה מאמר אח"כ, צריכה גט וחליצה, ואם נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה, ואם נתן גט וחליץ אין כלום אחר חליצה, ואם חליץ ועשה מאמר או נתן גט ובעל, או שבעל ועשה מאמר ונתן גט וחליץ, אין אחר חליצה כלום **עמוד ב** וכל זה בין יבמה אחת ליבם אחד ובין ב' יבמות ליבם אחד, שאם עשה מאמר בשתייהן צריכות שני גיטין וחליצה, ואם עשה מאמר לזו וגט לזו צריכה גט וחליצה, ואם עשה מאמר לזו ובעל את השניה, צריכות ב' גיטין וחליצה, ואם עשה מאמר בזו וחליץ לשניה הראשונה צריכה גט, ואם נתן גט לשתייהן שתייהן צריכות חליצה, ואם נתן גט לאחת ובעל את השניה צריכה גט וחליצה, אם נתן גט לאחת ועשה מאמר בשניה היא צריכה גט וחליצה, ואם נתן לאחת גט וחליץ לאחת אין אחר חליצה כלום, ואם חליץ לשתייהן או שחליץ ועשה מאמר ונתן גט ובעל, או שבעל את שתייהן, או שבעל אחת ועשה מאמר בשניה ונתן גט וחליץ אין אחר חליצה כלום, וכל זה בין ביבם אחד וב' יבמות או ב' יבמין ליבמה אחת, ואם חליץ ועשה מאמר ונתן גט ובעל, או שבעל ועשה מאמר ונתן גט וחליץ אין אחר חליצה כלום, בין כשהיא בתחילה בין שהיא באמצע בין שהיא בסוף, והבעילה כשהיא בתחילה אין אחריה כלום, ואם היא באמצע או בסוף יש אחריה גט או חליצה, ור' נחמיה סובר שגם בבעילה כשהיא באמצע או בסוף אין אחריה כלום. **גמרא** ר"ג וחכמים נחלקו בגט ובמאמר, אך גט אחד ביבמה מועיל כי זה מועיל בעלמא, שאם נאמר שאינו מועיל היינו אומרים שכמו שגט מוציא וחליצה מוציאה ואם גט אינו מועיל גם חליצה לא תועיל ויבואו לבעול אחר חליצה, וכן מאמר מועיל כמו שמועיל בעלמא, שאם נאמר שאינו מועיל יאמרו שכמו שמאמר קונה ביאה קונה ואם מאמר אינו מועיל גם ביאה לא תועיל ויבואו לבעול יבמה אחרת אחר שבא על האחת, ואמרו חכמים שביאה פסולה צריך לעשות עוד מעשה אחריה, שאם היא ביאה שאחר הגט גזרו בה משום ביאה שאחר חליצה וביאה שאחר מאמר גזרו משום ביאה שאחר ביאה, ואמרו חכמים שאפילו שהחליצה פסולה אין אחריה כלום שאין לגזור חליצה שאחר הגט משום חליצה שאחר חליצה כי אין חסרון שתחלוץ כמה שתדע, ואין לגזור חליצה שאחר מאמר משום חליצה שאחר ביאה כי בכל אופן היא תצטרך גט למאמר, וא"כ גם בחליצה שאחר ביאה היא תצטרך גט לביאה,

דף נא רבא מבאר בטעמו של ר"ג שהוא מסתפק אם הגט דוחה או לא, שאם הראשון דוחה השני לא עושה כלום, ואם הראשון אינו דוחה גם השני אינו דוחה, והוא הסתפק במאמר שאם הראשון קונה השני לא עושה כלום, ואם הראשון לא קונה גם השני אינו קונה, ואב"י מקשה שישנה ברייתא שר"ג מודה

שיש גט אחר מאמר ומאמר אחר הגט וגט אחר ביאה ומאמר, ומאמר אחר ביאה וגט, ואם ר"ג מסתפק זה יהיה כביאה לכתחילה ותקנה שהרי שנינו שכשהביאה היא בתחילה אין אחריה כלום, ואב"י אומר שלר"ג פשוט שגט דוחה ומאמר קונה, ואמרו חכמים שביבמה מצד אחד מועיל גט ומצד אחר מועיל מאמר, וגט אחר גט אינו דוחה שהרי היא כבר נדחתה מהגט הראשון, ומאמר אינו קונה אחר מאמר כי כבר קנה הראשון, וגט אחר מאמר או מאמר אחר גט אחד מהם דוחה ואחד מהם קונה, ורבנן סוברים שבכל יבם ויבמה תקנו חכמים מאמר וגט, ולר"ג ביאה פסולה עדיפה ממאמר שמאמר אינו מועיל אחר מאמר וביאה מועילה אחר מאמר, והיא גרועה ממנו שמאמר אחר הגט קונה את כל מה ששייר הגט, וביאה אחר הגט אינה קונה את מה ששייר הגט.

שנו בברייתא באיזה אופן אמר ר"ג שאין גט אחר גט, שאם ב' יבמות נפלו ליבם אחד ונתן גט לשתייהן, ר"ג אומר שחולץ לראשונה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות השניה, ולחכמים אסור בקרובות שתייהן וחולץ לאחת מהן, וכן הוא בב' יבמין ויבמה אחת, ומאמר אחר מאמר כגון שנפלו ב' יבמות ליבם אחד ועשה מאמר בשתייהן וסובר ר"ג שנותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה ומותר בשל השניה, ולחכמים נותן גט לשתייהן ואסור בקרובות שתייהן וחולץ לאחת מהן, וכן הוא בב' יבמין ויבמה אחת.

לכאורה יש ראייה מברייתא זו שלא כדעת שמואל שאם חליץ לבעלת הגט לא נפטרה הצרה, ויש לומר ששמואל דיבר למ"ד יש זיקה והזיקה חזקה שצריך חליצה גמורה, ולר"ג אין זיקה, **עמוד ב** וא"כ לרבנן יש זיקה, אך לפ"ז ממה שכתוב בסיפא וכן אתה אומר בב' יבמין ויבמה אחת קשה לדברי רבה בר רב הונא בשם רב שחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחים, ורבה בר רב הונא יבאר שלכו"ע אין זיקה ונחלקו רק בגט אחר גט ובמאמר אחר מאמר, ורבה דיבר למ"ד יש זיקה.

מה שר"ג אמר נותן גט לראשונה ולא אומרים שייבם אותה שגזרו שמה ייבם גם את השניה.

ר' יוחנן אומר שר"ג וב"ש ור"ש ובן עזאי ור' נחמיה סוברים שמאמר קונה קנין גמור, ר"ג של משנתינו, וב"ש, שאמרו לענין ג' אחים ששנים מהם היו נשואים לב' אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי האחיות ועשה בה המופנה מאמר, ואח"כ מת אחיו השני, ואמרו ב"ש שאשתו עמו והשניה תצא משום אחות אשה, ור"ש אמר לענין ביאת בן ט' ביבמה ובא עליה גם אחיו בן ט', ואם ביאת הראשון היא ביאה א"כ של השני אינה ביאה, ואם של הראשון אינה ביאה גם של השני אינה ביאה, וביאת בן ט' היא כמאמר, ורואים שר"ש סבר ששל הראשון קונה קנין גמור. **בן עזאי** אומר לקמן שיש מאמר אחר מאמר בב' יבמין ויבמה אחת ולא בב' יבמות ויבם אחד, ור' נחמיה אמר במשנתנו שגם בעילה וגם חליצה בין בתחילה בין באמצע בין בסוף אין אחריהן כלום, וביאה פסולה היא כמאמר ואין אחריה כלום.

דף נב יש להקשות שהברייתא התחילה לפרש גט אחר גט, והיא ממשיכה כיצד עשה בה מאמר, ומבאר רב יהודה שהכוונה היא כיצד גט אחר גט ומאמר אחר מאמר וכיצד התרתן של יבם אחד ויבמה אחת שאם עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה ממנו חליצה.

עשה מאמר ובעל זה כמצוותה, לכאורה זה ראייה לרב הונא שמצות יבמה היא שמקדש ובעל אח"כ, ויש לדחות שהכוונה שאף זה כמצוותה, והחידוש הוא שהרי אמרו שהעושה מאמר ביבמה פרוחה זיקת יבמין וחלה עליו זיקת אירוסין ונישואין, וא"כ פרוחה מצות היבום, קמ"ל שגם אם עשה מאמר הוא קיים מצוה.

רב הונא אומר שגם אם בעל ועשה אח"כ מאמר קנה, ולכאורה זה פשוט שקנה בביאה, ויש לבאר בדבריו שאם בעל בלי מאמר קנה, ומה שכתוב בברייתא שלוקה, הוא רק מכת מרדות

מדרבנן, כמו שרב הלקה את מי שקידש בביאה, ומי שקדש בשוק, ומי שקידש ללא שידוך, ומי שמבטל גט, ומי שמוסר מודעה על גט ואת מי שמתחצף לשליח ב"ד, ואת מי שמששהה שמתא של חכמים ל' יום ולא מגיע לב"ד שיוציאו את השמתא, וכן חתן שגר בבית חמותו בקביעות ולא רק שעבר אצלה, ומה שהלקו חתן אחד שעבר בבית חמותו כי הוא היה חשוד עליה לפני כן, ונהרדעי אמרו שרב הלקה רק על מי שקידש בביאה בלי שידוך, ויש אומרים שהלקה גם מי שקידש בביאה עם שידוך משום פריצות.

שנו בברייתא כיצד עושים מאמר: שנותן לה כסף או שוה כסף, ובשטר כיצד, ולכאורה כבר שנינו לגבי שטר, שכתב לה על נייר או חרס גם אם אינו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי, ומבאר אביי שמדובר בשטר כתובת יבמין שכותב לה אני פלוני בן פלוני קבלתי עלי את פלונית יבמתי, ועלי לזון אותה ולפרנסה כראוי וכתובתה על נכסי בעלה הראשון, ואם אין לה מראשון יהיה לה מהשני כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה.

אביי שאל את רבה במקרה שנתן לה גט ואמר הרי את מגורשת ממני ואינך מותרת לכל אדם, שגט יבמה הוא מדרבנן ומה שמועיל באשת איש יועיל ביבמה ומה שלא מועיל באשת איש לא יועיל ביבמה, או שיבא להחליפו בגט ואז יכנוס את היבמה, אמר רבה שחוששים שיתחלף בגט, ומקשה רב חנן שא"כ גם אם יתן לה סתם נייר הוא יפסול אותה, ויש לומר שסתם נייר אינו פוסל בכהונה אך גט כזה פוסל לכהונה שכתוב **ואשה גרושה מאשה לא יקחו** שאפילו שכתוב בגט שהוא רק כלפי בעלה אסורה לכהונה, וזה ריח הגט שפוסל בכהונה.

רמי בר חמא אומר שאמרו שאם אחד אמר לבלר כתוב גט לארוסתי שאגרשנה כשאכנסנה זה גט, כי בידו לגרשה עכשיו, **עמוד ב** אך אם אמר לו שיכתוב לסתם אשה לכשאכניסנה אגרשנה אינו גט, כי אין בידו לתת עכשיו גט, אך יש להסתפק ביבמתו שהיא אגודה בו אם היא דומה לארוסתו, או שכל עוד שלא עשה בה מאמר אינו יכול לתת לה גט, ונשאר בספק.

רב חנניה מסתפק אם נתן גט לזיקתו ולא למאמרו או למאמרו ולא לזיקתו האם המאמר נוסף על הזיקה והוא כמגרש חצי אשה שאינו מועיל, או שכל אחד עומד בפני עצמו, ואמנם יש לפשוט מדברי רבא שאם נתן גט למאמרו הותרה צרה, אך רב חנניה כן הסתפק בזה.

חלץ ועשה בה מאמר אינו מועיל בה כדעת ר"ע שאין קידושין תופסין בחייבי לאוין, אך לחכמים יש אחר חליצה כלום, אך קשה שכתוב ברישא שאם נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה, ולר"ע אחר שנתן גט לא מועיל מאמר שהרי ר"ע אומר שהנותן גט ליבמתו נאסרה עליו לעולם, שכתוב **לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה** אחר שילוח, ואמר רב אשי שגט יבמה הוא רק מדרבנן והפסוק הוא אסמכתא בעלמא, ובברייתא אמר רבי שמאמר אחר חליצה זה כר"ע שעושה חלוצה כערוה, אך לחכמים יש אחר חליצה כלום, ורבי אומר שכל זה כשקדש אותה לשם אישות ואם קידש לשם יבום אין אחר חליצה כלום, ובברייתא אחרת אמר רבי שהחולץ ליבמתו וקדשה אח"כ לשם אישות צריכה ממנו גט, ואם קידש לשם יבום אינה צריכה ממנו גט, ולחכמים גם אם קדשה לשם יבום צריכה ממנו גט, ורב יוסף מבאר בטעמו של רבי שזה כעודר בנכסי הגר וסבור שהם שלו שלא קנה, ואביי אומר ששם אינו קונה כי לא התכוון לקנין אך בקידושין אלו היה כוונה לקנין, אלא זה דומה לעודר בנכסי גר זה וסבור שהן של גר אחר שקנה, ואביי אומר שנחלקו כשאמר לה התקדשי לי במאמר יבמין, שרבי סובר שמאמר נוסף על הזיקה והחליצה באה ומפקיעה את הזיקה, ורבנן סוברים שכל אחד מהם הוא לבדו, ואם מתחילה היה אומר לה התקדשי לי במאמר יבמין היה מועיל לכן זה מועיל, **ורבא** אומר שאם אמר לה להדיא שמקדש אותה במאמר יבמין לכו"ע מועיל, ונחלקו כשאמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין,

דף נג שלרבי יש זיקה וביאה החליצה ועוקרת אותה ולרבנן אין זיקה ואם היה אומר לה מתחילה התקדשי לי בזיקת יבמין היה מועיל, לכן מועיל אחר חליצה, **ורב שרביא** אומר שאם בחליצה כשירה היה אומר התקדשי לי בזיקת יבמין לכו"ע אינו מועיל, ונחלקו בחליצה פסולה כגון אחר הגט שלרבי היא פוטרת ולרבנן היא לא הפקיעה ולכן קונה מאמר אחריה, **ולרב אשי** לכו"ע חליצה פסולה אינה פוטרת, ונחלקו אם יש תנאי בחליצה, שלרבי תנאי אינו מועיל בחליצה ולכן לא תופס מאמר אחריה, ולרבנן מועיל תנאי בחליצה ולא פקעה הזיקה, **ולרבינא** לכו"ע מועיל תנאי בחליצה, ונחלקו אם חל תנאי שאינו כפול שלרבי לא חל, ולרבנן חל התנאי.

המשנה לא אומרת שאין אחר ביאה כלום, ואביי ורבא אומרים שיש לשנות במשנה גם שאין אחר ביאה כלום, והתנא במשנה לא שנה ביאה, שהעדיף היתר יבמה לשוק.

המשנה לא כדעת בן עזאי שסובר שיש מאמר אחר מאמר בב' יבמין ויבמה אחת, אך בב' יבמות ויבם אחד אין מאמר אחר מאמר.

המשנה אומרת מאמר לזו וחלץ לזו, ולכאורה זה ראייה לשמואל שאם חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרתה ולא כרב יוסף, ויש לדחות שכתוב חלץ ולא חולץ והיינו בדיעבד.

המשנה אומרת וכן ב' יבמים ויבמה אחת, לכאורה זה ראייה לרבה בר רב הונא שחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחים, ויש לדחות שצריכות הכוונה ליבמות של העולם.

בהמשך המשנה לא כתוב על ביאה, שאין אחר ביאה כלום, ומבארים אביי ורבא שיש לשנות אין אחר ביאה כלום, והתנא במשנה העדיף היתר יבמה לשוק.

המשנה ממשיכה בין יבם אחד לב' יבמות בין ב' יבמות ליבם אחד, ולכאורה זה מובן דוקא לר' יוחנן שסובר שאר היבמות בלאו וא"כ יש חידוש שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין, אך לר"ל ששאר היבמות בכרת מה החידוש בזה שהקידושין לא תופסים בהן, ור"ל יבאר שכתוב בספיא בעל ועשה מאמר ואין בזה חידוש שהרי פשוט שאין קידושין תופסים באשת איש, אלא אגב שכתבו התרת יבמה אחת ויבם אחד כתבו גם ב' יבמות ויבם אחד, ואגב כך כתבו גם ב' יבמים ויבמה אחת.

עמוד ב בחלץ ועשה מאמר יש חידוש שלא גוזרים מאמר שאחר חליצה משום מאמר שלפני החליצה, אך בחלץ ונתן גט אין חידוש שמדוע שיועיל גט זה, אך לפ"ז בספיא שכתוב בעל ועשה מאמר בעל ונתן גט, אמנם בנתן גט יש חידוש שלא גוזרים גט שאחר בעילה משום גט שקודם בעילה, אך אין חידוש בבעל ועשה מאמר אלא כתבו את זה אגב חלץ ועשה מאמר, ואגב שכתבו בעל ונתן גט כתבו גם חלץ ונתן גט.

למשנתינו אחר חליצה אין כלום, וזה לא כר"מ שאמר אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים משמו שבין בעילה ובין חליצה בתחילה אין אחריה כלום, ובאמצע ובסוף יש אחריהן כלום, ויש בזה ג' דעות שלת"ק בביאה שניתן לגזור גוזרים ובחליצה לא גוזרים, **ולר' נחמיה** גם בביאה אין לגזור, שאין לומר שנגזור בביאה אחר הגט משום ביאה שאחר חליצה כי חלוצה אסורה מדאורייתא וכולם יודעים מכך, ואין לגזור בביאה שאחר מאמר משום ביאה אחר ביאה שאיסורה מדאורייתא, **ואבא יוסי** סבר כרבנן שגזור בביאה, וגזר בחליצה משום ביאה.

פרק הבא על יבמות

משנה מי שבעל את יבמתו בין בשוגג בין מזיד בין באונס בין ברצון קנאה, אפילו שהוא שוגג והיא מזידה בין שהוא מזיד והיא שוגגת, או שהוא אנוס והיא לא או שהיא אנוסה והוא לא, בין המערה בין הגומר קנה, ואין חילוק בין ביאה לביאה, וכן הבא על אחת מהעריות או פסולות כגון אלמנה לכו"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, פסלה ואין חילוק בין ביאה לביאה. **גמרא** המשנה אומרת אפילו שלא רק כשהוא שוגג והיא מכוונת

למצוה, או שהוא מזיד והיא מכוונת למצוה, אלא גם כשהוא שוגג והיא מזידה ושניהם לא מכוונים למצוה בכ"ז קנה, ור' חייא שנה שגם בשניהם שוגגים או ששניהם מזידים או ששניהם אנוסים קנה.

אם המשנה דברה באונס כגון שאנסוהו עכו"ם ובא עליה הרי לא שייך אונס בערוה כדברי רבא שאין קישוי אלא לדעת, ואם מדובר בישן הרי אמר רב יהודה שישן לא קנה את יבמתו,

דף נד ואם מדובר שנפל ונתקע הרי רבה אמר שהנופל מהגג ונתקע חייב בד' דברים ולא קנה את יבמתו, אלא מדובר שהתכוון לאשתו והיבמה תקפה אותו ובא עליה, ומה שאמר ר' חייא ששניהם היו אנוסים מדובר שהתכוון לאשתו ותקפוהו עכו"ם ודבקהו ביבמתו ובא עליה.

שנו בברייתא שיבום בלי כוונה לומדים מהפסוק **יבמה יבא עליה** שהוא מצוה, וגם מועיל בשוגג במזיד ואונס ורצון, ואמנם למצוה לומדים מהפסוק **ואם לא יחפוץ האיש לקחת ומשמע** שאם הוא חפץ ייבם, ובברייתא אחרת לומדים **מעליה** שזה כדרכה, ומלקחה לומדים אפילו שלא כדרכה, ומויבם לומדים שביאה גומרת ולא כסף ושטר ומהה' לומדים שקונה אותה אפילו בעל כרחה, או שלומדים **מעליה** אפילו באונס ושוגג, ואמנם למדו מזה לכדרכה, אך את זה ניתן ללמוד מ**להקים לאחיו שם**, והקמת שם הוא כדרכה, והפסוק פנוי ללמוד בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון.

רב יהודה למד שישן לא קנה, מהפסוק **יבמה יבא עליה** עד שיתכוון לשם ביאה, ואמנם שנינו בברייתא שקונה בין ער בין ישן, יש לגרום שם בין ערה בין ישנה, אך ישנה ברייתא מפורשת בין ער הוא בין ישן הוא, בין ערה היא בין ישנה היא, ויש לומר שמדובר שם במתנמנם שרק הוא קונה ולא ישן ממש, ומבאר רב אשי שמתנמנם הוא ישן ולא ישן ער ולא ער, וקוראים לו ועונה, אך אינו יודע לענות סברא, אך אם מזכירים לו הוא נזכר.

רבה אומר שאם נפל ונתקע חייב בד' דברים ולא קנה את יבמתו, ופטור בבושת שחיוב בושת הוא רק במתכוון, רבא אומר שאם התכוון להטיח בכותל והטיח ביבמה לא קנאה, ואם התכוון לבהמה והטיח ביבמה קנאה כי הוא התכוון לשם ביאה בעולם.

עולא אומר שלומדים העראה מהתורה, שכתוב **ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערוותה את מקורה הערה**, ואין לומר שלומדים שאר עריות מנדה, שיש לפרוך שהיא מטמאה את בועלה, אלא יש ללמוד מאשת אח שכתוב **ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא** והרי אינה נדה תמיד, אלא לומדים מנדה שחייב גם בהעראה, ויש לפרוך שאשת אח בידו לרבות אפילו אלף, אלא ניתן ללמוד עריות מאחות אב ואחות אם שכתוב **וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כי את שארו הערה**, וניתן לפרוך שאחות אב ואם זה איסור הבא מאליו, ואמנם יש פירכא אם לומדים מאחד אך ניתן ללמוד מב', ואם נלמד מאשת אח ואחות אב ואם, ניתן לפרוך שאיסורם משום שאר, ואם נלמד מנדה ואחות אב ואם, ניתן לפרוך שאיסורם בא מאליו אך ניתן ללמוד מנדה ואשת אח, ורב אחא בר רב איקא מקשה שיש לפרוך שבנדה ואשת אח אין להם היתר בחיי האוסרם ולא נלמד אשת איש שיש לה היתר בחיי האוסרה, אך אמר רב אחא מדפתי לרבינא שנדה ואשת אח אין להם היתר גם אחר חיי אוסרם **עמוד ב** כי נדה תלויה בימים ואשת אח תלוי בבנים, אלא יש לפרוך שנדה ואשת אח אין האוסרם מתירם, אך אשת איש האוסרה מתירה, אלא למד ר' יונה או רב הונא בר רב יהושע מהפסוק **כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות**, שהוקשו כל העריות לנדה וכמו שבנדה אסור גם העראה כך כל העריות, ומה שכתוב נדה באיסור אשת אח בא ללמד כדברי רב הונא שיש רמז בתורה ליבמה, ולכאורה כתוב יבום להדיא אלא רמז ליבמה שהיא אסורה בחיי בעלה,

ולכאורה זה סברא שאם היא מותרת לאחר מיתת בעלה א"כ בחייו היא אסורה, ויש לומר שהיינו אומרים שבחיי בעלה יש היתר ואחר מיתתו יש מצוה, או שבחיי בעלה אסורה רק מצד לאו שבא מכלל עשה, וכתוב בפסוק **נדה היא** שכתוב שלנדה יש היתר לאחר נדתה ובזמן נדתה היא בכרת, כך אשת אח אף שאחר מיתת בעלה היא מותרת אך בחייו אסורה בכרת, ומה שכתוב העראה באחות אב ואם בא ללמד כמו מה ששאל רבינא את רבא בדין המערה בזכר, ולכאורה פשוט שחייב שכתוב **משכבי אשה**, אלא הוא שאל על מערה בבהמה, ואמר רבא שאם אין ענין לכתוב העראה באחות אב ואם שהרי ניתן ללמוד מההיקש של ר' יונה, נלמד את זה לבהמה, אך לכאורה בהמה היא במיתת ב"ד וא"כ מדוע כתבו את ההעראה שלה בחייבי כריתות ולא במיתת ב"ד, שעדיף ללמוד מיתת ב"ד ממיתת ב"ד, ויש לומר שכתבו באחות אב ואם שכל הפסוק בא לדרשה, שערות אחות אביך היא בין מהאב בין מהאם, ואין לומר שרק מהאב כי יש ללמוד מאחותו שאסורה בין מאביו בין מאמו, או שנלמד מדודתו שהיא רק מאביו ולא מאמו, אך עדיף ללמוד אחות אב ואם מאחותו ששניהם זה איסור הבא מאליו, ודודתו זה איסור מקידושין, או שעדיף ללמוד קרובי האב מדודתו, ולא מאחותו שהיא קרובי עצמו, לכן כתוב בפסוק **ערות אחות אביך לא תגלה** בין מהאב ובין מהאם, וכתבו גם באחות אם שאם היו כותבים באחות אב שיש לו יחוס אליה, אך לא אחות אם שאינה נקראת משפחתו, ואם היה כתוב אחות אם היינו אומרים שרק בה חייב כיוון שהיא קרובתו בודאות ואחות אב לא, ובדודתו פשוט לתנא שהיא רק מהאב, ואומר רבא שלומדים **ערות דודו גלה** מגאולה שכתוב **או דודו או בן דודו יגאלנו**, ושם הוא מהאב כי כתוב **ממשפחתו יגאלנו** ורק משפחת אב נקראת משפחתו ולא משפחת האם, ומה שכתוב במשנה אמרו לו מתה אשתך ונשא אחותה מאביה ומתה, ונשא אחותה מאמה, ונשא אחותה מאמא ונשא אחותה מאביה, מותר בראשונה ובשלישית ובחמישית, ופוטרות צרותיהן, ואסור בשניה וברביעית, ואין ביאה באחת מהן פוטרת צרתה, ואם בא על השניה אחר מיתת הראשונה מותר בשניה וברביעית, ופוטרות צרותיהן, ואסור בשלישית ובחמישית.